

УДК 004.9

ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ФОТОЕЛЕКТРИЧНОГО ПЕРЕТВОРЮВАЧА В СИСТЕМІ SMARTGRID

Денис Довженко

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Ольга Кравченко, к.т.н.

Ключові слова: SmartGrid, відновлювальні джерела енергії, фотоелектричний перетворювач, імітаційне моделювання, MATLAB®Simulink.

Вступ

Мережі SmartGrid - це автоматизовані системи, які здійснюють власну генерацію, моніторинг та розподіл потоків електричної енергії з урахуванням вимог споживача для досягнення максимальної ефективності енергоспоживання. Власна генерація системи забезпечується відновлювальними джерелами енергії, зокрема фотоелектричними (сонячними) елементами та вітрогенераторами. Фотоелектричні елементи використовуються для перетворення сонячної енергії в електричний струм. Незважаючи на те, що сонячні панелі здатні виробляти достатньо об'ємну потужність завдяки визначеному ККД (від 26% до 42,8% на основі аморфного кремнію та від 14%-19% для комерційно доступних полікристалічних сонячних елементів) [1], існує сукупність критичних факторів, зокрема це температура, освітленість, затінення, сніг, які значним чином впливають на ефективність функціонування сонячних панелей в системі SmartGrid. Як правило, оцінка продуктивності сонячної батареї в стандартних умовах випробувань при освітленості 1000 Вт/м² та температурою 25 °С не враховує існуючі географічні та метеорологічні умови, що переважають на місці установки фотоелектричних панелей. Для того, щоб виокремити вплив цих факторів, застосовують комп'ютерне моделювання функціонування фотоелектричних панелей, що здійснюють власну генерацію в системі електропостачання, в режимі реального часу [2].

Матеріали та методи

Основні технічні характеристики комерційно доступних полікристалічних панелей були використані як вихідні дані для створення моделі фотоелектричного перетворювача. Моделювання виконувалося за допомогою програмного пакету MATLAB®Simulink [3].

Результати

Моделювання фотоелектричного перетворювача ґрунтується на використанні рівняння вольт-амперної характеристики, яке записується виходячи з однодіодної еквівалентної схеми фотоелектричного перетворювача

$$I = I_L - I_S \cdot \left[e^{\frac{q_e(U + IR_S)}{AkT}} - 1 \right] - \frac{U + IR_S}{R_p}$$

де I_L – величина фотоструму; I_S – струм насичення діоду; q_e – елементарний заряд; A – коефіцієнт якості діоду; k – постійна Больцмана; T – абсолютна температура ФЕП; R_S – внутрішній послідовний опір сонячного елемента; R_p шунтуючий опір ФЕП.

та дводіодної еквівалентної схеми фотоелектричного перетворювача.

$$I = I_L - I_{S1} \cdot \left[e^{\frac{q_e(U + IR_S)}{A_1kT}} - 1 \right] - I_{S2} \cdot \left[e^{\frac{q_e(U + IR_S)}{A_2kT}} - 1 \right] - \frac{U + IR_S}{R_p}$$

де I_{S1} – струм насичення першого діоду, що відповідає дифузійному механізму перенесення носіїв заряду; I_{S2} – струм насичення другого діоду, що обумовлений рекомбінаційними процесами в р-п переході; A_1 – коефіцієнт якості першого діоду; A_2 – коефіцієнт якості другого діоду.

Слід зауважити, що рівняння, яке виведене з дводіодної еквівалентної схеми, дозволяє точніше описати реальну вольт-амперну характеристику фотоелектричного перетворювача.

На основі визначених рівнянь було виконано імітаційне моделювання (симуляція) процесів, що відбуваються в фотоелектричному перетворювачі, виготовленого на основі полікристалічного кремнію. Отримані результати надають можливість кращого розуміння особливостей протікання динамічних процесів при перетворенні сонячної енергії в електричну.

Висновок

Імітаційне моделювання фотоелектричного перетворювача як електрогенеруючого елемента системи SmartGrid дозволяє, на стадії її проектування, виконувати аналіз особливостей функціонування системи в цілому з використанням різних експлуатаційних режимів. Крім того, отримана модель надає можливість передбачення поведінки системи при дії сукупності критичних факторів.

Список використаних джерел

1. James A. Momoh / Smart Grid: Fundamentals of Design and Analysis, 2012, Wiley-IEEE Press, 232 Pages. (ISBN: 978-1-118-15610-0)
2. Tamer Khatib and Wilfried Elmenreich / Modeling of photovoltaic systems using MATLAB® : simplified green codes, 2016, John Wiley & Sons, Inc., 240 Pages. (ISBN: 978-1-119-11810-7)
3. MATLAB® Analyze data, develop algorithms. and create mathematical models. SIMULINK® Run simulations, generate codes, and test, and verify embedded systems - <https://www.mathworks.com/>